

Türk ve Kırgız Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Öğrencilerinin Çok Kültürlü Psikolojik Danışmaya Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Ainazym MAİRAMEK KYZY¹

Muhammet Ü. ÖZTABAK²

Öz

Bu araştırmanın amacı, Türk ve Kırgız rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğrencilerinin çok kültürlü psikolojik danışmaya yönelik görüşlerini incelemektir. Çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma

Atif için: / Please Cite As:

Mairambek Kzy A., & Öztapak M. Ü. (2025). Türk ve Kırgız rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğrencilerinin çok kültürlü psikolojik danışmaya yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Journal of Turkic Civilization Studies*, 6(1), 27-59.

Geliş Tarihi / Received Date: 04.03.2025

Kabul Tarihi / Accepted Date: 27.05.2025

¹ Doktora öğrencisi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, ainazym.mkyzy@stu.fsm.edu.tr

ORCID: 0000-0003-1938-7586

² Doç. Dr., Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, muoztabak@fsm.edu.tr

ORCID: 0000-0003-4923-2163

grubunu, 2024-2025 eğitim-öğretim yılında Türkiye’de ve Kırgızistan’da rehberlik ve psikolojik danışmanlık bölümünde lisansüstü eğitim gören 16 öğrenci oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Form içeriğinde Türk ve Kırgız Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık lisansüstü öğrencilerinin çok kültürlü psikolojik danışma ile ilgili görüşlerini belirlemeye yönelik toplam beş açık uçlu soru yer almıştır. Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilen görüşme formu aracılığı ile her biri ortalama 20’şer dakika süren yüz yüze ve online görüşmelerle toplanmıştır. Yapılan görüşmelerin ses kayıtları alınmış ve yazılı metne aktarılmıştır. Araştırmanın verileri içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırmada elde edilen bulgulara göre öğrencilerin büyük bir kısmı çok kültürlü danışma deyince aklına kültürel özelliklerin dikkate alınarak danışma sürecinin yürütülmesinin geldiğini belirtmiştir. Ayrıca öğrencilerin kültür ve psikolojik danışma arasındaki ilişkiyi; kültür ve psikolojik danışma iç içedir, kültür dikkate alınarak psikolojik danışmanlık yapılır, bireylerin düşünce ve davranışları büyük ölçüde içinde yaşadıkları kültürden etkilenir, danışman danışanın sorunlarını kültürel bağlamda anlamaya çalışır gibi ifadelerle açıkladığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Çok kültürlü psikolojik danışmanlık, Kültür, Çok kültürlü yeterlik, Yükseköğretim.

An Investigation of Turkish and Kyrgyz Guidance and Psychological Counseling Students' Views On Multicultural Psychological Counseling

Abstract

The aim of this study is to examine the perspectives of Turkish and Kyrgyz guidance and psychological counseling students on multicultural counseling. In the study, case study design, one of the qualitative research methods, was used. The study group consists of 16 graduate students enrolled in guidance and psychological counseling programs in Turkey and Kyrgyzstan during the 2024-2025 academic year. A semi-structured interview form was used as the data collection tool. The form includes a total of five open-ended questions aimed at identifying the perspectives of Turkish and Kyrgyz graduate students in guidance and psychological counseling on multicultural counseling. The data were collected through face-to-face and online interviews, each lasting approximately 20 minutes, using the interview form developed by the researchers. The interviews were audio-recorded and transcribed into written text. The data were analyzed using the content analysis method. According to the findings of the study, the majority of the students stated that multicultural counseling refers to conducting the counseling process while considering cultural characteristics. Another finding revealed that students explained

Türk ve Kırgız Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Öğrencilerinin Çok Kültürlü Psikolojik Danışmaya Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

the relationship between culture and psychological counseling with expressions such as: culture and psychological counseling are intertwined, psychological counseling should be conducted with cultural considerations, individuals' thoughts and behaviors are largely influenced by the culture they live in, and counselors should strive to understand clients' issues within a cultural context.

Key Words: Multicultural psychological counseling, Culture, Multicultural competence, Higher education.

GİRİŞ

Kültür, bir toplumun ya da insan topluluğunun ortak değerlerini, inançlarını, normlarını, bilgi birikimini, yaşam biçimini, sanatını, dilini, geleneklerini ve tarihsel birikimini kapsayan karmaşık bir bütündür. Kültür, toplumun kimliğini oluşturan ve nesilden nesile aktarılan maddi ve manevi unsurlardan oluşur (Oğuz, 2011). Kültürün farklı tanımları bulunsa da kültür için “geleneksel düşünceler ve bunlara bağlı değer yargıları”, “öğrenilmiş davranışların bir bütün olarak kuşaktan kuşağa aktarılması”, “ortak semboller ve anlamlar”, “bir topluluğun davranışlarında önceden öngörülebilir ve belirli farklılıklara neden olan tecrübeler” ve “davranışları bir düzen içine yerleştiren düşünceler, uygulamalar, normlar ve anlamlar bütünü” gibi ifadeler öne sürülmüştür (Yeşil, 2013). İnsan gelişimi her zaman kültürün bir parçası olarak şekillenir ve hiç kimse içinde bulunduğu kültürden bağımsız hareket edemez (Kağıtçıbaşı, 2000). Pedersen ve Ivey’e (1993) göre ise her birey, farklı düzeylerde binlerce kültürün etkisi altındadır ve bilgi, dil, davranışlar, kurallar ile başkalarını anlama biçimleri, yaşanan kültürün bir ürünü olarak öğrenilir. Kültür, diğer insanları anlamak için varsayımlara dayalı bir perspektif sunar ve bireyler genellikle davranışlarının temelindeki bu varsayımları fark etmezler. Benzer şekilde Kağıtçıbaşı (2000), kültürel bağlamın gözlemlenen davranışlara ve bunların neden-sonuç ilişkilerine anlam yüklediğini, dolayısıyla aynı davranışın farklı kültürlerde farklı şekillerde yorumlanabileceğini belirtmiştir. Bu durum, insan davranışını anlamak için bireyin içinde bulunduğu kültürü dikkate almanın gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Psikolojik danışmanlık, bireylerin kişisel, sosyal, akademik ve mesleki gelişimlerini desteklemek amacıyla sürdürülen profesyonel bir yardım sürecidir (Kuzgun, 2004). Bu süreçte danışmanın temel amacı, bireyin kendini

gerçekleştirmesine, yaşadığı sorunları anlamlandırmasına ve işlevsel başa çıkma yolları geliştirmesine yardımcı olmaktır (Yeşilyaprak, 2011). Ancak psikolojik danışma süreci, bireyin içinde bulunduğu kültürel bağlamdan bağımsız düşünülemez. Danışanın kültürel geçmişi, değerleri, inançları ve toplumsal rolleri; danışma sürecine olan yaklaşımını, beklentilerini ve sürecin işleyişini önemli ölçüde etkileyebilir (Pedersen, 2001; Sue & Sue, 2016). Bu nedenle, çok kültürlü yeterlik ve kültürel duyarlılık, etkili bir psikolojik danışma süreci için vazgeçilmez unsurlar arasında yer almaktadır (Ridley, 2001).

İnsanı konu alan bilim dallarından biri olan psikolojik danışmanlıkta da danışanı kültürel bağlamından soyutlamak mümkün değildir. Psikolojik danışma sürecinde, yalnızca psikolojik danışman ve danışan değil, her ikisinin de kültürel geçmişleri sürecin ayrılmaz birer parçasıdır. Psikolojik danışma uygulamalarında, danışanın probleminin tanımlanması, hedeflerin belirlenmesi, müdahale yöntemlerinin seçimi ve uygulanması ile danışan-danışman ilişkisi üzerinde kültürün önemli bir etkisi bulunmaktadır. Corey (2001) de psikolojik danışmanların kendi kültürel geçmişlerini danışma sürecine taşıdıklarını ve bu nedenle kendi kültürel özelliklerinin süreç üzerindeki olası etkilerinin farkında olmaları gerektiğini belirtmiştir. Aynı zamanda, danışanın kültürel geçmişinin de göz ardı edilmemesi gerektiğini vurgulamıştır. Bu durumda psikolojik danışma süreçlerine çok kültürlülük kavramının dahil edilmesi gerektiğinden söz edilebilir.

Çok kültürlülük kavramının psikolojik danışma süreçlerine dahil edilmesi, sürecin sağlıklı bir şekilde ilerlemesi açısından büyük bir öneme sahiptir. Danışanın getirdiği konular, psikolojik danışmanın kendi değer yargıları çerçevesinde anlaması güç olabilir. Bunun ötesinde, danışman, farkında olmadan yargılayıcı bir tutum sergileyebilir. Ancak, yargısız bir şekilde dinlemek, danışanın içinde bulunduğu kültürü anlamak ve bu kültür çerçevesinde danışanı koşulsuz bir şekilde kabul etmek, danışma sürecinin sağlıklı bir biçimde ilerlemesini sağlayabilir (Ridley vd., 2021). Psikolojik danışmanların, yabancı uyruklu öğrencilerin kültürel uyum süreçleri hakkında bilgi sahibi olmaları oldukça önemlidir. Farklı kültürlerden gelen öğrencilerle çalışırken, danışmanların bu öğrencilerin kültürel özelliklerini tanımaları ve onları kendi kültürel bağlamları içerisinde değerlendirmeleri gerekmektedir (Bektaş, 2006; Bakioğlu, 2017). Psikolojik danışmanlar, kültürel uyum

Türk ve Kırgız Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Öğrencilerinin Çok Kültürlü Psikolojik Danışmaya Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

sürecinde etkili olan tüm faktörlere hakim olmalıdır. Bu faktörlerin başında, psikolojik danışmanın öz yeterlilik becerileri yer almaktadır. Özellikle farklı kültürlerden öğrencilerle çalışan danışmanlar için bu öz yeterliliklerin önemi daha da artmaktadır. Çok kültürlü psikolojik danışman öz yeterliliği, danışmanların kendi kültürlerinden farklı bireylerle çalışırken sahip olmaları gereken farkındalık düzeyini ifade eder. Öz yeterlilik algısı yüksek olan psikolojik danışmanlar, danışanlarının ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak onların kültürlerine ve dünya görüşlerine uygun stratejiler geliştirebilirler (Bakioğlu, 2017). Çok kültürlü psikolojik danışmanlık kapsamında, danışmanların sahip olması gereken üç temel yeterlilik tanımlanmıştır. Bunlar; (1) danışmanın kendi değerlerinin, varsayımlarının ve önyargılarının farkında olması, (2) farklı kültürel değerlere sahip danışanların dünya görüşlerini anlaması ve (3) bu danışanlara uygun müdahale yöntemleri ve tekniklerini uygulamasıdır (Sue ve Sue, 2016).

Demir (2016) çalışmasında, psikolojik danışmanların çok kültürlülük konusundaki öz yeterliliklerini geliştirebilmelerinin, farklı kültürlerden gelen danışanlarla çalışmaları ve bu süreçte kendi öz değerlerini yeniden değerlendirmeleriyle mümkün olduğunu belirtmiştir. Kağnıcı (2013) araştırmasında psikolojik danışmanların öz yeterlilik düzeylerinin yetersiz olduğu durumlarda, danışma sürecine zarar verebilecek riskler doğabileceği unutulmaması gerektiğini vurgulamıştır. Öz yeterlilik, bir bireyden diğerine aktarılabilir bir özellik olduğundan, çok kültürlülük konusunda yüksek öz yeterlilik algısına sahip psikolojik danışmanların, bu becerileri yabancı uyruklu öğrencilere aktarabilecekleri ve danışma sürecinin kalitesini artıracakları belirtilmiştir (Demirel, 2013; Özkapu, 2019). Bu nedenle psikolojik danışmada çok kültürlü psikolojik danışma eğitiminin önemi oldukça büyük olduğu düşünülebilir. Çok kültürlü psikolojik danışma eğitiminin psikolojik danışmanın her aşamasında etkili bir çerçeve sunduğu söylenebilir. Kültüre duyarlı bir danışmanlığın, danışanın deneyimlerini ve ihtiyaçlarını daha iyi anlamaya olanak sağlayacağı ve daha etkili yardım süreci sunacağı düşünülebilir. Danışman kültürel farkındalığını ve esnekliğini geliştirerek danışanın potansiyelini en iyi şekilde destekleyebilir.

Türk ve Kırgız toplumları tarihsel, kültürel ve sosyolojik bağlamlarda birçok ortak noktaya sahip olmakla birlikte, kendi içinde zengin bir kültürel

çeşitliliği de barındırdığı söylenebilir. Bu iki toplumda psikolojik danışma süreçlerinin çok kültürlülük bağlamında ele alınışı danışmanlık hizmetlerinin etkinliği ve danışanların kültürel kimliklerine saygı duyulması açısından dikkat çekici bir araştırma alanı sunacağı düşünülmüştür. Bu çalışmada, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık (PDR) alanında lisansüstü eğitim gören Türk ve Kırgız öğrencilerin çok kültürlü psikolojik danışma konusundaki görüşlerini incelemek ve bu bağlamda kültüre duyarlılık, bilgi ve beceri açısından değerlendirme yapmak amaçlanmıştır. Bu araştırmanın amacı, Türk ve Kırgız Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık lisansüstü öğrencilerinin çok kültürlü psikolojik danışmaya yönelik görüşlerinin incelenmesidir. Bu amaca paralel olarak aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Türk öğrencilerin çok kültürlü psikolojik danışmaya yönelik görüşleri nasıldır?
2. Kırgız öğrencilerin çok kültürlü psikolojik danışmaya yönelik görüşleri nasıldır?
3. Türk ve Kırgız öğrencileri arasında çok kültürlü psikolojik danışmaya yönelik bakış açıları yönünden nasıl bir farklılık/benzerlik bulunmaktadır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Lisansüstü öğrencilerinin çok kültürlü psikolojik danışmanlık konusundaki kişisel görüş ve deneyimlerini derinlemesine anlamayı amaçladığı için, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Yin'e (2014) göre durum çalışması, sınırları belli olmayan bir olay ve bağlam arasındaki güncel bir durumu gerçek yaşam alanında irdelemekle gerçekleştirilir. Araştırma, Türk ve Kırgız rehberlik ve psikolojik danışmanlık lisansüstü öğrencilerinin çok kültürlü psikolojik danışma ile ilgili görüşlerini derinlemesine incelemeyi amaçladığı ve bu durumu içinde yer aldığı gerçek bağlam veya içerik çerçevesinde ortaya koyduğu için durum çalışması olarak gerçekleştirilmiştir. Ayrıca nitel araştırmalar ele alınan konu ile ilgili birinci elden bilgi toplanan, diğer bir ifadeyle katılımcıların kendi görüşlerine, kendi ifadelerine ulaşılan çalışmalardır (Seggie ve Bayburt, 2017).

**Türk ve Kırgız Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Öğrencilerinin Çok Kültürlü
Psikolojik Danışmaya Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi**

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2024-2025 eğitim-öğretim yılında Türkiye’de ve Kırgızistan’da rehberlik ve psikolojik danışmanlık bölümünde lisansüstü eğitim gören 16 öğrenci oluşturmaktadır. Bu çalışmada lisansüstü öğrencilerinin tercih edilmesinin nedeni, çok kültürlü psikolojik danışma dersini almış olmalarıdır. Çalışma grubunun belirlenmesinde, çalışma evreni ile ilgili belirli bir listenin olmaması veya bireylere ulaşmanın zor olması gibi durumlarda tercih edilen kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Patton, 2005). Kolay ulaşılabilir durum örnekleme çalışmanın daha hızlı ve pratik yapılmasına olanak sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırmaya katılan öğrencilere ilişkin demografik bilgilere Tablo 1’de yer verilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilere Ait Demografik Bilgiler

Öğrenciler	Yaş	Cinsiyet	Eğitim Durumu	Meslekteki Kıdemi	Büyüdüğü Yer	Daha önce çok kültürlü psikolojik danışmanlık dersi aldınız mı?	
Türk	Ö1	48	K	Dr.	25 yıl	Köy	Evet
	Ö2	25	K	Dr.	3 yıl	Şehir	Evet
	Ö3	23	K	YL	1 yıl	Şehir	Hayır
	Ö4	26	K	YL	2 yıl	Şehir	Hayır
	Ö5	25	K	YL	2 yıl	Şehir	Hayır
	Ö6	24	K	YL	1 yıl	Şehir	Hayır
	Ö7	27	E	Dr.	4 yıl	Şehir	Evet
	Ö8	31	E	Dr.	4 yıl	Şehir	Evet
Kırgız	Ö9	28	K	Dr.	5 yıl	Şehir	Hayır
	Ö10	29	E	Dr.	2 yıl	Şehir	Hayır
	Ö11	27	K	Dr.	2 yıl	Köy	Hayır
	Ö12	29	E	Dr.	3 yıl	Köy	Hayır
	Ö13	27	K	YL	2 yıl	Köy	Hayır
	Ö14	24	K	YL	1 yıl	Şehir	Hayır
	Ö15	23	K	YL	1 yıl	Şehir	Hayır
	Ö16	23	K	YL	1 yıl	Köy	Hayır

Tablo 1 incelendiğinde öğrencilerin 8’inin Türk 8’inin Kırgız; 12’sinin kadın, 4’ünün erkek olduğu görülmektedir. Öğrencilerin yaşları 23-48 arasında değişmektedir. Öğrencilerin 8’i doktora 8’i ise yüksek lisans eğitimi almaktadır. Katılımcıların meslekteki kıdemine 1 yıldan 25 yıla kadar

değişmektedir. Öğrencilerin 5'i köyde 11'i ise şehirde büyüdüğü belirtmiştir. Öğrencilerin 12'si daha önce çok kültürlü psikolojik danışmanlık dersini alıp almadığını, 4'ü ise bu dersi doktorada aldıklarını ifade etmiştir.

Verilerin Toplanması

Çalışmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Form içeriğinde Türk ve Kırgız Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık lisansüstü öğrencilerinin çok kültürlü psikolojik danışma ile ilgili görüşlerini belirlemeye yönelik toplam 5 açık uçlu soru yer almaktadır. Araştırmacı tarafından hazırlanan soru formu için iki uzmandan görüş alınmış, uzmanların geri bildirimleri dikkate alınarak gerekli düzeltmeler yapılmıştır.

İki bölümden oluşan görüşme formunun, ilk bölümünde öğrencilerin kişisel bilgilerini içeren altı madde (yaş, cinsiyet, eğitim durumu, büyüdüğü yer, meslekteki kıdemi, daha önce çok kültürlü psikolojik dersi alıp almadığı), ikinci bölümünde ise Türk ve Kırgız rehberlik ve psikolojik danışmanlık lisansüstü öğrencilerinin çok kültürlü psikolojik danışma ile ilgili görüşlerini belirlemeye yönelik aşağıdaki beş yarı yapılandırılmış görüşme sorusu yer almaktadır:

1. Çok kültürlü psikolojik danışma deyince aklınıza ne geliyor?
2. Kültür ve psikolojik danışma arasında nasıl bir ilişki olduğunu düşünüyorsunuz?
3. Çok kültürlü psikolojik danışmanın eğitimdeki/danışmanlıktaki önemini açıklar mısınız?
4. Çok kültürlü psikolojik danışmanın, psikolojik danışmanlık uygulamalarında faydası olduğunu düşünüyor musunuz? Nedeniyle açıklayınız?
5. Çok kültürlü psikolojik danışma bir ders olarak PDR programında bulunması hakkında ne düşünüyorsunuz? Alana ve öğrencilere ne tür katkılar getirebilir?

Böylece; Türk ve Kırgız Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık lisansüstü öğrencilerinin çok kültürlü psikolojik danışmaya yönelik görüşlerinin neler olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Görüşmelere başlamadan önce öğrenci görüşlerinin yalnızca bilimsel araştırma kapsamında ve kimlikleri gizli tutularak

Türk ve Kırgız Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Öğrencilerinin Çok Kültürlü Psikolojik Danışmaya Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

kullanılacağı hakkında bilgi verilmiştir. Görüşmeler gönüllülük ilkesi çerçevesinde yürütülmüştür.

Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilen görüşme formu aracılığı ile her biri ortalama 20’şer dakika süren yüz yüze ve online görüşmelerle toplanmıştır. Yapılan görüşmelerin ses kayıtları alınmış ve yazılı metne dökümü yapılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizi elde edilen verilerin daha yakından incelenmesini ve bu verileri açıklayan kavram ve temalara ulaşılmasını gerektirir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Elde edilen veriler sınıflandırılmış, anlamlı ve mantıklı bir biçimde bir araya getirilmiştir. Düzenlenmiş veriler gerekli yerlerde örneklem grubunun ifadelerinden doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Ayrıca güvenilirlik için her bir soru için örnek olabilecek öğrenci görüşlerinden alıntılara yer verilmiştir. Alıntılar öğrencilere kodlar verilerek sunulmuştur (Ö1, Ö2, Ö3, ... Ö16).

BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın alt amaçlarına ilişkin elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

1. Türk Öğrencilerinin Çok Kültürlü Psikolojik Danışmaya İlişkin Görüşlerine Dair Bulgular

Araştırmanın “Türk öğrencilerin çok kültürlü psikolojik danışmaya yönelik görüşleri nasıldır?” alt amacına yönelik “Çok kültürlü psikolojik danışma deyince aklınıza ne geliyor?” sorusuna verilen cevaplara Tablo 2’de yer verilmiştir.

Tablo 2. Türk Öğrencilerin Çok Kültürlü Psikolojik Danışmaya Yönelik Görüşleri

Kategoriler	Kodlar	Katılımcılar	f
Kültürel Farklılıkların Danışma Sürecine Etkisi	Kültürel özelliklerin dikkate alınarak bir danışma süreci yürütülmesi	Ö1,Ö2,Ö5,Ö8	4
	Hem danışmanın hem de danışanın kültürel faktörlerinin devreye girmesi	Ö2	1
	Kişilerin kültürel kimliklerini, değerlerini, inançlarını yaşamlarını anlamının seans süreci için önemli rolü	Ö3	1

	Kültürler hakkında bilgisi bulunan bir sistem	Ö3,Ö6	2
Kültürler Arası Duyarlılık ve Eşitlik	Her kültürden kişilere eşit derecede psikolojik danışmanlık	Ö4,Ö5,Ö7	3
	Psikolojik danışmanın kültürlerarası duyarlılığı	Ö7,Ö8	2
	Farklı kültürler karşı kendi kültürünün ön yargılarından sıyrılması	Ö7,Ö8	2
Danışma İlkeleri ve Yaklaşımları	Tüm psikolojik danışma uygulamalarının tüm bireylere entegre olabilecek potansiyelde olması	Ö4	1
	Danışmanın danışanı koşulsuz kabul etmesi	Ö7,Ö8	2

Tablo 2 incelendiğinde öğrencilerin büyük bir kısmı çok kültürlü danışma denilince aklına kültürel özelliklerin dikkate alınarak danışma sürecinin yürütülmesinin geldiğini belirtmiştir. Öğrencilerin bir diğer kısmı ise her kültürden bireylere eşit derecede psikolojik danışmanlık yapılması, danışanın koşulsuz kabul edilmesi, psikolojik danışmanın kültürler arası duyarlı olmasını düşündüğünü ifade etmiştir. Bu sorunun teması "çok kültürlü psikolojik danışmanın psikolojik danışmanlık sürecindeki etkisi" olarak kabul edilebilir.

Bu soruyla ilgili bazı öğrencilerin yanıtlarına aşağıda yer verilmiştir:

Ö1. "Dil, din, ırk, yaşadığı coğrafya büyüdüğü aile ortamı hatta büyüdüğü zamanda büyüdüğü içinde bulunduğu topluluğun örf adet gelenek ve yaşam stilini bilinçli ya da otomatik olarak almış bireyler geliyor."

Ö2. "Çok kültürlü danışmanlıkta hem danışmanın hem de danışanın kültürel faktörleri devreye girmektedir."

Ö4. "Tüm psikolojik danışma uygulamalarının tüm bireylere entegre olabilecek potansiyelde olması gerekir."

Ö8. "Çok kültürlü psikolojik danışma, farklı kültürel, etnik, dini, dilsel özelliklere sahip bireylerle çalışırken danışanın kültürel özelliklerini, değerlerini ve inançlarını anlayarak ve empati kurularak duyarlı danışmanlık hizmeti sunmasıdır. Danışmanın, kendi kültürel önyargılarının farkında olması ve danışanın dünyasını onun bakış açısından anlamaya çalışarak süreci yönetmesidir diyebilirim."

Türk ve Kırgız Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Öğrencilerinin Çok Kültürlü Psikolojik Danışmaya Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Bu bulgular öğrencilerin çok kültürlü psikolojik danışma kavramını ağırlıklı olarak kültürel farklılıkların danışma sürecine yansıtılması ve danışanın kültürel özelliklerine duyarlı olunması şeklinde tanımladıkları söylenebilir.

Araştırmanın ikinci alt amacı olan, Kırgız öğrencilerinin çok kültürlü psikolojik danışmaya yönelik görüşleri nasıldır? sorusuna verdikleri cevaplar Tablo 3’de yer verilmiştir.

2. Kırgız Öğrencilerinin Çok Kültürlü Psikolojik Danışmaya Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın “Kırgız öğrencilerin çok kültürlü psikolojik danışmaya yönelik görüşleri nasıldır?” alt amacına yönelik “Çok kültürlü psikolojik danışma deyince aklınıza ne geliyor?” sorusuna verilen cevaplara Tablo 3’te yer verilmiştir.

Tablo 3. Kırgız Öğrencilerin Çok Kültürlü Psikolojik Danışmaya Yönelik Görüşleri

Kategoriler	Kodlar	Katılımcılar	f
Kültürel Duyarlık ve Farkındalık	Bireylerin kültürel kimliklerini, değerlerini ve inançlarını dikkate alması	Ö2,Ö4,Ö6,Ö7	4
	Kültüre duyarlı psikolojik danışma	Ö3,Ö5	2
	Danışmanın kendi kültürel önyargılarının farkında olması	Ö3,Ö6,Ö8	3
	Danışmanın farklı kültürler hakkında bilgi sahibi olması	Ö3,Ö6	2
Kültürler Saygı ve Eşitlik	Farklı kültürden gelen öğrencilere psikolojik danışma yapma	Ö1,Ö5,Ö6	3
	Danışanın kültürel değerlerine saygı duyma, empati kurma	Ö3,Ö6,Ö8	3
	Danışanın kültürel ihtiyaçlarına göre esnek olması	Ö3	1
Profesyonel Yeterlilik ve Güvenli Ortam	Profesyonel, tüm psikolojik yeterliliğe sahip danışanın danışma yapması	Ö1	1
	Danışanın kendini rahatça ifade edebileceği ortamın yaratılması	Ö3,Ö7,Ö8	3

Tablo 3 incelendiğinde çok kültürlü psikolojik danışmanlık deyince öğrenciler aklına gelenlerin farklı kültürden gelen öğrencilere psikolojik danışmanlık yapma, profesyonel ve tüm psikolojik yeterliliğe sahip danışmanın danışmanlık yapması, bireylerin kültürel kimliklerini, değerlerini ve

inançlarını dikkate alması, danışanın kültürel değerlere saygı duyma, empati kurması, danışanın kendini rahatça ifade edebileceği ortamın yaratılması olduğunu belirtmiştir. Bu sorunun teması, “çok kültürlü psikolojik danışmanlığın danışmanlık sürecindeki rolü ve etkisi” olarak değerlendirilebilir.

Bu soruyla ilgili bazı öğrenci yanıtlarına aşağıda yer verilmiştir:

Ö1. “Yani profesyonel bir danışma. Tabi bu danışmayı bu farkındalığı kazanmış, bu yeterliliklere sahip bir danışman yürütmesi lazım.”

Ö3. “Kültüre duyarlı psikolojik danışman aklıma geliyor. Kültürel farkındalığı olan yani danışman kendi kültürel önyargılarının farkında olup, danışanın kültürel değerlerine saygı göstermesi.”

Bu bulgulara göre Kırgız öğrencilerinin çok kültürlü psikolojik danışmanlık kavramını ele alış biçimlerinde danışmanın profesyonel yeterliliği, kültürel duyarlılığı ve empatik tutumuna vurgu yaptığı söylenebilir. Bir önceki tabloda yer alan Türk öğrencilerinin kültürel özellikleri danışma sürecine dahil etme ve eşit hizmet sunma vurgularıyla benzerlik gösterse de, Kırgız öğrencilerinin cevaplarında daha çok danışmanın içsel farkındalığına ve kültürel yeterliğe sahip olmasına odaklandığı düşünülebilir.

3. Araştırmanın “Türk ve Kırgız öğrencileri arasında, çok kültürlü psikolojik danışmaya yönelik bakış açıları yönünden nasıl bir farklılık/benzerlik vardır?” alt amacına yönelik sorusuna verdikleri cevaplar Tablo 4’te ve Tablo 5’te yer verilmiştir.

Tablo 4. Kültür ve Psikolojik Danışma Arasındaki İlişkiye Ait Türk Öğrencilerin Görüşleri

Kategoriler	Kodlar	Katılımcılar	f
Kültürün Danışma Sürecindeki Rolü	Kültür psikolojik danışmanın yapıtaşıdır	Ö2,Ö5,Ö7	3
	Kültür ve birey iç içedir	Ö3,Ö6,Ö8	3
	Kültürü arka plana atarak bir psikolojik danışma süreci yürütülemez	Ö3,Ö5,Ö6,Ö7	4
	Psikolojik danışma süreci danışanın deneyimlerini anlamayı içerir o yüzden kültürle iç içedir	Ö3,Ö6,Ö7,Ö8	4
Kültürün Bireysel Süreçlere Etkisi	Kültür insanın düşünme hissetme ve davranış biçimlerini etkiler	Ö3,Ö6,Ö7	3

Türk ve Kırgız Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Öğrencilerinin Çok Kültürlü Psikolojik Danışmaya Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

	Psikolojik olarak dayanıklılık kültürüne göre değişir	Ö4,Ö5	2
	Neye nasıl tepki verdiğin yaşadığın kültürle ilişkilidir	Ö4,Ö7	2
	Kültür danışan ile danışman arasındaki bağı doğrudan ya da dolaylı yoldan etkilemektedir	Ö8	1
Kültürün Ruh Sağlığıyla İlişkisi	Kültür psikolojik sağlıkla bağlamında önemli bir faktördür	Ö1,Ö6	2

Araştırmanın “Türk öğrencilerin çok kültürlü psikolojik danışmaya yönelik görüşleri nasıldır?” alt amacı yönelik “Kültür ve Psikolojik Danışma Arasında Nasıl Bir İlişki Olduğunu Düşünüyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplara Tablo 4 ve Tablo 5’te yer verilmiştir.

Tablo 4 incelendiğinde öğrenciler kültür ve psikolojik danışma arasındaki ilişkiyi kültür psikolojik sağlıkla bağlamında önemli bir faktör, kültür psikolojik danışmanın yapıtaşdır, kültür ve birey iç içedir, kültürü arka plana atarak psikolojik danışmanlık yürütülemez, psikolojik danışma süreci danışanın deneyimlerini anlamayı içerir o yüzden kültürle iç içedir, neye nasıl tepki verdiğin yaşadığın kültürle ilişkilidir gibi ifadelerle açıkladığı görülmüştür. Bu sorunun teması, “*kültürün psikolojik danışmanlık sürecindeki vazgeçilmez rolü ve danışanın kültürel bağlamıyla uyumlu bir yaklaşımın gerekliliği*” olarak kabul edilebilir.

Bu soruyla ilgili bazı öğrenci yanıtlarına aşağıda yer verilmiştir:

Ö4. “Kültürlere göre değişen farklılıklar olduğu gibi psikolojik danışma da bazı uyarlamalar gerekebilir. Psikolojik olarak dayanıklılık kültürüne göre değişir sadece dayanıklılık değil, neye nasıl tepki verdiğin yaşadığın kültürle ilgilidir.

Tablo 5. Kültür ve Psikolojik Danışma Arasındaki İlişkiye Ait Kırgız Öğrencilerin Görüşleri

Kategoriler	Kodlar	Katılımcılar	f
Kültür ve Danışma Süreci Arasındaki Ayrılmaz İlişki	Kültür ve psikolojik danışma iç içedir	Ö1,Ö2,Ö3,Ö6,Ö7	5
	Kültür dikkate alınarak psikolojik danışmanlık yapılır	Ö1,Ö5,Ö8	3
	Danışman danışanın sorunlarını kültürel bağlamda anlamaya çalışır	Ö3,Ö4,Ö6,Ö7	4
Kültürün Bireyin Psikolojik Yapısına Etkisi	Bireylerin düşünce, duygu ve davranışları büyük ölçüde içinde yaşadıkları kültürden etkilenir	Ö3,Ö4,Ö7,Ö8	4

Kültürel Değerlerin Danışma Sürecindeki Rolü	Psikolojik danışma sürecinde, danışanın kültürel değerleri ve normları, onun ihtiyaçlarını anlamak ve ona uygun bir destek sunma	Ö2,Ö4,Ö5,Ö6, Ö7	5
---	---	--------------------	---

Ö6. “Kültür ile psikolojik danışma biribiri ile bağlantılıdır. Çünkü insanlar farklı kültürlerle sahip. Danışanlarımıza yardım etmek istiyorsak eğer bizim de bu kültürlere açık bir şekilde yansız olarak bakmamız ve tabiki bu kültürlerle dair yeterli bilgiye sahip olmamız gerekir. Danışman danışanın kültürünü tanıdıkça bildikçe daha sağlıklı danışmanlık yapacaktır. Kişi içinde yaşadığı kültür kişiyi etkileyecektir. Danışman ise bunu inceleyecektir yardımcı olmak için.”

Tablo 5 incelendiğinde öğrencilerin kültür ve psikolojik danışma arasındaki ilişkiyi; kültür ve psikolojik danışma iç içedir, kültür dikkate alınarak psikolojik danışmanlık yapılır, bireylerin düşünce ve davranışları büyük ölçüde içinde yaşadıkları kültürden etkilenir, danışman danışanın sorunlarını kültürel bağlamda anlamaya çalışır gibi ifadelerle açıkladığı belirlenmiştir. Bu sorunun teması, “kültürün psikolojik danışmanlık sürecindeki etkileşimsel rolü ve danışanın kültürel bağlamda değerlendirilen düşünce ve davranışlarının önemi” olarak ifade edilebilir.

Bu soruyla ilgili bazı öğrenci yanıtlarına aşağıda yer verilmiştir:

Ö1. “Kültür ve psikolojik danışma arasında kesinlikle ilişki vardır. İnsanın hangi kültürden geldiği, geçmişine, yaşadıklarına, nasıl bir düşünce yapısına sahip olduğuna etki ettiği tartışılmaz. Psikolojik danışma da bu etmeni dikkate alarak yapılması gerekir.”

Ö2. “Kültür ve psikolojik danışma arasında çok güçlü bir ilişki olduğunu düşünüyorum. Bireyin kültürel bağlamı, onun duygusal, sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarını şekillendirir. Psikolojik danışma sürecinde kültürel farkındalık olmadan, bireyin problemlerini tam anlamıyla anlamak ve çözüm üretmek zordur.”

Elde edilen bulgulara göre hem Türk hem de Kırgız öğrencilerin psikolojik danışma sürecinde kültürün önemli ve ayrılmaz bir unsur olarak görüldüğünü ortaya koyduğu söylenebilir. Bu ortak bakış açısı kültürün yalnızca yerel veya bağlamsal değil, danışma sürecinde evrensel düzeyde dikkate alınması gereken bir etken olduğu düşünülebilir.

Türk ve Kırgız Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Öğrencilerinin Çok Kültürlü Psikolojik Danışmaya Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Tablo 6 incelendiğinde öğrencilerin çok kültürlü psikolojik danışmanın eğitimdeki ve danışmanlıktaki önemini etkili ve işlevsel bir psikolojik danışma süreci açısından önemli, danışan ile terapötik ilişkinin kurulmasında önemli yer tutar, sürecin sağlıklı ve gerçekçi yürümesini sağlar, kültürel faktörlerin farkına varması, bu faktörleri kendi yaşantısına yansımaları anlaması önemli, danışanlara karşı eşit davranılması açısından önemlidir gibi ifadelerle açıkladığı tespit edilmiştir. Bu sorunun teması, “çok kültürlü psikolojik danışmanlığın eğitimde ve danışmanlık sürecindeki etkinliği, terapötik ilişkiyi güçlendirme ve kültürel farkındalık oluşturma açısından taşıdığı önem” olarak değerlendirilebilir.

Tablo 6. Çok Kültürlü Psikolojik Danışmanın Eğitimdeki/Danışmanlıktaki Önemine İlişkin Türk Öğrencilerin Görüşleri

Kategoriler	Kodlar	Katılımcılar	f
Danışma Sürecinin Kalitesi ve Etkililiği	Etkili ve işlevsel bir psikolojik danışma süreci açısından önemlidir	Ö1,Ö3,Ö5Ö7	4
	Sürecin sağlıklı ve gerçekçi yürümesini sağlar	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4	4
	Danışan ile kurulan terapötik ilişkinin kurulmasında önemli yer tutar	Ö1,Ö3	2
Danışanı Anlama ve Kültürel Farkındalık	Kültürel faktörlerinin farkına varmasını, bu faktörlerin kendi yaşantısına yansımaları anlaması için önemlidir	Ö2,Ö7	2
	Danışanın bakış açısıyla bakabilmek için yaşadığı kültüre hakim olabilmek önemlidir	Ö4,Ö8	2
Danışman Yeterliliği ve Eşitlik	Danışmanın farklı kültürlere duyarlı olması açısından önemlidir	Ö6,Ö7	2
	Danışman adayının danışanlarına daha faydalı olması açısından önemlidir	Ö6,Ö8	2
	Danışanlara karşı eşit davranılması açısından önemlidir	Ö2,Ö8	2

Bu soruyla ilgili bazı öğrenci yanıtlarına aşağıda yer verilmiştir:

Ö1. “Danışan psikolojik sağlamlığa etkisinin yadsınamayacak derecede önemli ve sürece dahil olan danışanın ve hatta danışmanın kendi kültürel değerlerinin farkında olması gerekmektedir. Bu etkili bir psikolojik danışma süreci açısından önemlidir. Danışan ile kurulan teröpatik ilişkinin kurulmasında önemli yer tutar. Sürecin sağlıklı ve gerçekçi yürümesini sağlar.”

Ö2. “Çok kültürlü psikolojik danışma eğitimde ve danışmanlıkta danışmanın kendi kültürel faktörlerinin farkına varmasını, bu faktörlerin kendi yaşantısına yansımaları anlaması için önemlidir.”

Ö4. “Karşı taraftan yani danışanın bakış açısıyla bakabilmek için yaşadığı kültüre hakim olabilmek önemlidir. Farklı kültür ve toplumlara göre psikolojik danışmanın nasıl uyarlanabileceğini bilmek danışanın daha çok verim olmasını sağlamaktadır.”

Tablo 7. Çok Kültürlü Psikolojik Danışmanın Eğitimdeki/Danışmanlıktaki Önemi İlişkin Kırğız Öğrencilerin Görüşleri

Kategoriler	Kodlar	Katılımcılar	f
Danışma Sürecinin Niteliği ve Kapsayıcılığı	Danışma sürecinde daha verimli sonuçlara ulaşabilmek için önemlidir	Ö1,Ö2,Ö4,Ö5Ö7	5
	Hem eğitimde hem de danışmanlıkta bireylerin ihtiyaçlarına daha kapsayıcı bir şekilde yanıt verebilmek için önemlidir	Ö2,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8	6
	Öğrencilerle ve danışanlarla güçlü bir bağ kurmada ve onların potansiyellerini en iyi şekilde ortaya çıkarmada önemlidir	Ö5,Ö6,Ö8	3
Eğitsel Ortama Uyum ve Destek	Öğrencilerin okul ortamına uyum sağlamada oldukça önemlidir	Ö3,Ö7,Ö8	3
	Öğrencilerin bireysel farklılıklarını anlamada ve uygun destek verme açısından önemlidir	Ö3,Ö5,Ö6,Ö8	4
	Velilerle iletişim kurarak onların okul ortamına daha aktif katılımını sağlamada önemlidir	Ö3,Ö5,Ö8	
Sosyal ve Kültürel Gelişim	Öğrencilerin empatilerini geliştirmede, sosyal uyumunu arttırmada oldukça önemlidir	Ö2,Ö3,Ö4	3
	Eğitim kurumlarında çok kültürlülüğün anlaşılması ve etkili bir şekilde yönetilmesi için önemlidir	Ö3,Ö5,Ö8	3
Adalet ve Eşitlik	Öğrencilere ve danışanlara eşit davranılması açısından önemlidir	Ö3,Ö4,Ö6,Ö7,Ö8	5

Türk ve Kırgız Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Öğrencilerinin Çok Kültürlü Psikolojik Danışmaya Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Tablo 7 incelendiğinde öğrencilerin çok kültürlü psikolojik danışmanın eğitimdeki ve danışmanlıktaki önemini danışma sürecinde daha verimli sonuçlara ulaşabilmek için, hem eğitimde hem danışmanlıkta bireylerin ihtiyaçlarına daha kapsayıcı bir şekilde yanıt verebilmek için, eğitim kurumlarında çok kültürlülüğün anlaşılması ve etkili bir şekilde yönetilmesi için, öğrencilerin okul ortamına uyum sağlaması için, öğrencilerin bireysel farklılıklarını anlamada ve uygun destek vermek için, velilerle iletişim kurarak onların okul ortamına daha aktif katılımını sağlamada oldukça önemli olduğunu belirtmişlerdir. Bu sorunun teması, “çok kültürlü psikolojik danışmanlığın eğitimde ve danışmanlık sürecinde bireysel ihtiyaçlara daha kapsayıcı bir şekilde yanıt verme, okul ortamına uyum sağlama ve etkili iletişim kurma açısından taşıdığı önemi” olarak ifade edilebilir.

Bu soruyla ilgili bazı öğrenci yanıtlarına aşağıda yer verilmiştir:

Ö3. “Bence önemi oldukça büyük. Çünkü okullar, eğitim kurumları daha fazla kültürel çeşitlilik barındıran ortamlardır. Öğrenciler, öğretmenler ve veliler farklı kültürel geçmişlere, inançlara ve yaşam deneyimlerine sahip olabilir. Bu çeşitliliğin anlaşılması ve etkili bir şekilde yönetilmesi gerekmektedir ve öğrencilerin psikolojik, akademik, sosyal olarak desteklenmesi önemlidir.”

Ö6. “Eğitim ve danışmanlıkta, kültürel farkındalık, öğrenciler ve danışanlarla güçlü bir bağ kurmayı ve onların potansiyellerini en iyi şekilde ortaya çıkarmayı sağlar.”

Tablo 8. Çok Kültürlü Psikolojik Danışmanın, Psikolojik Danışmanlık Uygulamalarında Faydasına İlişkin Türk Öğrencilerin Görüşleri

Kategoriler	Kodlar	Katılımcılar	f
Empati ve Anlayışın Geliştirilmesi	Danışma sürecinin en etkili öğelerinden biri olan empatinin kurulmasında faydalıdır	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7	6
	Danışmanın durumu daha iyi anlaması açısından sürecin sağlıklı ilerlemesinde faydalıdır	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö7, Ö8	6
	Danışanın yetiştiği ortamı hakkında bilgi sahibi olmasında faydalıdır	Ö2, Ö7, Ö8	3
Bireysel Farkındalıkların Anlaşılması ve Saygı	Danışanların bireysel farklılıklarını anlaması açısından faydalıdır	Ö3, Ö4, Ö5, Ö7	4

	Bireysel farklılıklara saygı duyması açısından faydalıdır	Ö5, Ö7, Ö8	3
Sorunlara Uygun Müdahale Geliştirme	Danışanın problemine çözüm üçretme kolaylaştır	Ö7, Ö8	2

Bu bulgular kapsamında çok kültürlü psikolojik danışmanın yalnızca danışma süreciyle sınırlı kalmadığını, aynı zamanda eğitim ortamlarında da bireylerin psikolojik, sosyal ve akademik gelişimlerinin desteklenmesinde kritik bir rol oynadığı söylenebilir.

Tablo 8 incelendiğinde öğrenciler çok kültürlü psikolojik danışmanlığın, psikolojik danışmanlık uygulamalarında danışma sürecinin en etkili öğelerinden biri olan empatinin kurulmasında, danışmanın durumu daha iyi anlaması açısından sürecin sağlıklı ilerlemesinde, danışanın yetiştiği ortamı hakkında bilgi sahibi olmasında, danışanların bireysel farklılıklarını anlaması açısından, bireysel farklılıklara saygı duyması açısından, danışanın problemine göre çözüm üçretmede faydalı olacağını ifade ettiği görülmüştür. Bu sorunun teması, “çok kültürlü psikolojik danışmanlığın, danışmanın danışanın bireysel farklılıklarını anlamada ve sorunlarına uygun çözümler geliştirmede sağladığı önemli katkılar” olarak belirlenebilir.

Bu soruyla ilgili bazı öğrenci yanıtlarına aşağıda yer verilmiştir:

Ö4. “Evet kesinlikle. Önündeki insanın kültürü hakkında bilgi sahibi olmak danışma sürecini kolaylaştıracaktır. Danışanın davranışları konuşması vb yaşadığı kültüre aittir. Biz onun kültürünü bilmeden tanımadan davranışlarını değiştirmeye problemini çözmeye çalışamayız.”

Ö6. “Evet. Karşındaki danışanın dünya görüşünü anlamsında faydalıdır. Danışanını daha iyi anlayacak kolayca empati yapabilmesini sağlar. Danışmanın birden fazla tekniği bilmesini ve uygulayabilmesini kapsar.”

Tablo 9. Çok Kültürlü Psikolojik Danışmanın, Psikolojik Danışmanlık Uygulamalarında Faydasına İlişkin Kırgız Öğrencilerin Görüşleri

Kategoriler	Kodlar	Katılımcılar	f
Danışanı Anlama ve Değerlendirme	Danışanın ihtiyaçlarını daha iyi anlamak için faydalıdır	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7	6
	Danışanı kendi kültürel bağlamında değerlendirir	Ö2, Ö3, Ö4, Ö6	4

Türk ve Kırgız Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Öğrencilerinin Çok Kültürlü Psikolojik Danışmaya Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Müdahale Sürecinin Etkinliği	Danışma sürecini daha esnek ve etkili müdahale haline getirir	Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8	6
İlişki Kurma ve İletişim	Empatiyi ve güven ilişkisini güçlendirir	Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8	5
Eşitlik ve Ön Yargıların Önlenmesi	Ön yargıların önlenmesini sağlar	Ö3, Ö5, Ö6, Ö7	4
	Eşitlik ve adaletliliği sağlar	Ö3, Ö6, Ö7, Ö8	4

Ö8. “Evet, danışanların farklı kültürel geçmişleri, değerleri ve deneyimleri, yaşadıkları sorunların hem kaynağını hem de çözüm yollarını etkiler. Yani hem danışanı daha iyi anlamamızı hem de geliştirdiğimiz çözüm yolunu daha etkili kılar.”

Tablo 9 incelendiğinde öğrenciler çok kültürlü psikolojik danışmanın, psikolojik danışmanlık uygulamalarında danışanın ihtiyaçlarını daha iyi anlamak için, danışanı kendi kültürel bağlamında değerlendirmede, danışma sürecini daha esnek ve etkili müdahale haline getirmede, empatiyi ve güven ilişkisini güçlendirmede, ön yargıların önlenmesini sağlamada, eşitlik ve adaletliliği sağlamada faydalı olduğunu belirtmiştir. Bu sorunun teması, “çok kültürlü psikolojik danışmanlığın, danışanın kültürel bağlamında daha iyi anlaşılmasını sağlayarak, ön yargıların önlenmesinde sağladığı önemli faydalar” olarak özetlenebilir.

Bu soruyla ilgili bazı öğrenci yanıtlarına aşağıda yer verilmiştir:

Ö3. “Evet, önemli faydaları olduğunu düşünüyorum. Danışanların bireysel ve kültürel farkındalıklarını dikkate alarak, onların ihtiyaçlarına daha uygun ve etkili bir şekilde hizmet sunmayı sağlar. Danışanın ihtiyaçlarını daha iyi anlamaya yardımcı olur. Empatiyi ve güven ilişkisini güçlendirir. Önyargıların önlenmesini sağlar.”

Ö7. “Çok kültürlü danışmanlığın psikolojik danışmanlık uygulamalarında faydalı olduğuna kesinlikle inanıyorum. Bu yaklaşım olmadan, danışanla ilişkide önyargı veya istemeden yapılan hatalar oluşabilir ve bu durum danışanın rahatsızlığını artırabilir. Çok kültürlü danışmanlık, güven inşa etmeye, iletişim kalitesini artırmaya ve yardım sürecini gerçekten bireye özgü hale getirmeye yardımcı olur.”

Bu bulgulara göre öğrencilerin çok kültürlü psikolojik danışmanlık uygulamalarını yalnızca teorik bir gereklilik olarak değil, aynı zamanda danışma sürecinde somut faydalar sağlayan etkili bir yaklaşım olarak

değerlendirdikleri söylenebilir. Psikolojik danışma sürecinin sadece teknik bir yardım değil, aynı zamanda etik ve insani bir ilişki olduğunu da ortaya koyduğu düşünülebilir.

Tablo 10. Çok Kültürlü Psikolojik Danışmanın Bir Ders Olarak PDR Programında Bulunması ve Katkısına İlişkin Türk Öğrencilerin Görüşleri

Kategoriler	Kodlar	Katılımcılar	f
Kişisel Gelişim ve Farkındalık	Danışanları kendini daha yeterli hissettirir	Ö1, Ö2, Ö6	3
	Bireydeki farklılığın farkında olmasını sağlar	Ö2, Ö3, Ö4, Ö6	4
	Ön yargıları önler	Ö1, Ö3, Ö4, Ö8	4
	Öğrencilere farklı bakış açıları kazandırır	Ö4, Ö5, Ö7, Ö8	4
Eğitsel Kazanımlar ve Bilinç	Öğrencilerin kültürlerle ilgili bilgili olmasını sağlar	Ö3, Ö4, Ö6, Ö7	4
Süreç Kalitesi ve Mesleki Gelişim	Sürecin sağlıklı olmasına olanak sağlar	Ö1, Ö2, Ö6	3
	Mesleki gelişimi sağlar	Ö5, Ö7, Ö8	3

Tablo 10 incelendiğinde öğrenciler çok kültürlü psikolojik danışma bir ders olarak PDR programında bulunması danışanları kendini daha yeterli hissettirir, sürecin sağlıklı olmasına olanak sağlar, ön yargıları önler, bireydeki farklılığın farkında olmasını sağlar, öğrencilerin kültürlerle ilgili bilgili olmasını sağlar, öğrencilere farklı bakış açıları kazandırır, mesleki gelişimi sağlar gibi düşüncelerinin olduğunu ifade ettiği tespit edilmiştir. Bu sorunun teması, “çok kültürlü psikolojik danışma dersinin PDR programında yer almasının, öğrencilerin kültürel farkındalık kazanmasına, mesleki gelişimlerine katkı sağlamasındaki etkililiği” olarak kabul edilebilir.

Bu soruyla ilgili bazı öğrenci yanıtlarına aşağıda yer verilmiştir:

Ö6. “Oldukça faydalı. Mesleki sürecimizde farklı kültüre sahip danışanlarla karşılaşacağımız muhtemel. Bu alanda bilgi sahibi olunması faydalı olacaktır. Öğrenciler bu dersi aldığı zaman, mesela; bir danışanı kendi kültürüne bağlı bir davranışta bulduğunda ya da kültürüne ait bir ifade kullandığında danışman bunu anlayabilir. O yüzden de çok önemlidir.”

Ö8. “Çok kültürlü psikolojik danışma bir ders olarak PDR programında bulunması çok yeni bir durum diyebiliriz. Etkilerini daha yeni yeni görmeye

Türk ve Kırgız Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Öğrencilerinin Çok Kültürlü Psikolojik Danışmaya Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

başladığımızı ve çalışmaların henüz çok az olduğunu ve benzer temalar etrafında toplandığını söyleyebilirim. Kültür çok geniş kapsamlı bir alan olduğu için her türlü alt başlığındaki çalışmalara ihtiyaç var. Türkiye insan bakımında çok zengin bir kültüre ve çeşitliliğe sahip. Çalışmaların bu çeşitlilikteki her bir gruba yönelik artırılması gerekmektedir. Bu sayede uygulama yapan psikolojik danışmanlar, uygulama yapmadan önce kendilerini hazırlayabilirler.”

Tablo 11. Çok Kültürlü Psikolojik Danışmanın Bir Ders Olarak PDR Programında Bulunması ve Katkısına İlişkin Kırgız Öğrencilerin Görüşleri

Kategoriler	Kodlar	Katılımcılar	f
Mesleki Yetkinlik ve Profesyonellik	PDR uzmanlarının profesyonel olmalarını sağlar	Ö1, Ö3, Ö5, Ö7	4
	Danışmanlıkta esnek ve etkili yaklaşımlar geliştirmesini zorunlu kılar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö6	5
Kültürel Farkındalık ve Önyargıların Azaltılması	Kültürel ayrımcılık azalır	Ö1, Ö3, Ö6, Ö7	4
	Kendi kültürel önyargılarının farkına varır.	Ö2, Ö3, Ö6, Ö7, Ö8	5
Kültürler Arası Bilgi ve İletişim Becerileri	Öğrenciler farklı kültürlerin değerlerini inançlarını ve normlarını öğrenir	Ö2, Ö3, Ö4, Ö8	4
	Öğrencilerin kültürler arası iletişim becerilerini artırır	Ö2, Ö3, Ö4, Ö6	4

Tablo 11 incelendiğinde öğrenciler çok kültürlü psikolojik danışma bir ders olarak PDR programında bulunması PDR uzmanlarının profesyonel olmalarında, danışmanlıkta esnek ve etkili yaklaşımlar geliştirmesini zorunlu kılmada, kültürel ayrımcılığın azalmasında, öğrenciler farklı kültürlerin değerlerini, inançlarını ve normlarını öğrenmede, kendi kültürel ön yargılarının farkına varmasında, öğrencilerin kültürler arası iletişim becerilerini arttırmada çok kültürlü danışmanlığın etkili olduğunu ve bir ders olarak bulunmasının önemli olduğunu ifade ettikleri belirlenmiştir. Bu sorunun teması, “çok kültürlü psikolojik danışma dersinin PDR programında yer almasının, danışmanların yeterliliklerini artırması” olarak kabul edilebilir.

Bu soruyla ilgili bazı öğrenci yanıtlarına aşağıda yer verilmiştir:

Ö1. “Bence çok kültürlü psikolojik danışma, PDR programlarında mutlaka yer alması gereken bir ders. Bu ders, öğrencilere farklı kültürleri anlama,

önyargılarından arınma ve danışanlarıyla daha sağlıklı ilişkiler kurma becerisi kazandırır. Ayrıca, mezun olduktan sonra farklı kültürlerden bireylerle çalışırken daha etkili olmalarını sağlar. Alan açısından da danışmanlık hizmetlerinin daha kapsayıcı ve etkili olmasına katkıda bulunur.”

Ö3. “Etkili hizmetleri sunmalarına katkı yapar. Kültürel ayrımcılık azalır. Yani danışmanlar önyargılardan uzak olur, danışanların yaşadığı ayrımcılık sorunlarını çözmede daha etkili olur. Öğrenciler ise farklı kültürlerin değerlerini inançlarını ve normlarını öğrenerek kendi kültürel önyargılarının farkına varır. Danışmanlık sürecinde daha duyarlı ve açık fikirli olabilirler. Öğrencilerin kültürler arası iletişim becerilerini artırır.”

Bu bulgulara göre hem Türk hem de Kırgız öğrencilerin çok kültürlü psikolojik danışma dersinin PDR lisans programlarında yer alması gerektiğine ilişkin ortak bir farkındalığa sahip olduklarını ortaya koyduğu söylenebilir. Bu duruma göre çok kültürlü psikolojik danışmanlık eğitiminin sahada etkili ve duyarlı danışmanlık hizmetleri sunmak için bir gereklilik olarak görüldüğü düşünülebilir.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Sonuç ve Tartışma

Bu bölümde; araştırma sonucu Türk ve Kırgız öğrencilerden elde edilen bulguların analizlerine ilişkin sonuçlara ve bu sonuçların ilgili literatürle tartışılmasına yer verilmiştir.

Çalışmada elde edilen bulgulara göre cinsiyet dağılımında kadın katılımcıların sayıca baskın olması, elde edilen görüşlerin daha çok kadın bakış açısını yansıttığı düşünülebilir. Öğrencilerin yaş aralığının 23-48 arasında değişmesi, farklı yaşam dönemlerindeki bireylerin çok kültürlü psikolojik danışma konusundaki deneyim ve algılarını yansıtmaya potansiyeli taşıdığı söylenebilir. Öğrencilerin büyüdüğü yere göre dağılımına bakıldığında çoğunluğu şehir kökenli olduğu görülmüştür. Bu duruma göre şehir yaşamının çok kültürlü etkileşim olanaklarını artırması nedeniyle öğrencilerin konuya dair daha fazla deneyim veya farkındalığa sahip olabileceği düşünülebilir. Ayrıca, katılımcıların çoğunluğunun (n=12) daha önce çok kültürlü psikolojik danışma dersini almadıklarını ifade etmeleri, bu alandaki bilgi düzeylerinin sınırlı olabileceğini, dolayısıyla görüşlerinin daha çok bireysel gözlemlere ve

Türk ve Kırgız Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Öğrencilerinin Çok Kültürlü Psikolojik Danışmaya Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

kişisel deneyimlere dayandığını söylenebilir. Dersi yalnızca doktora düzeyinde almış olan az sayıdaki katılımcının (n=4) ise daha yapılandırılmış bir bilgi temeline sahip olduğu düşünülebilir.

Türk öğrencilerin büyük çoğunluğu çok kültürlü psikolojik danışma deyince kültürel özelliklerin dikkate alınarak danışma sürecinin yürütülmesi gerektiğini düşündüğünü belirtmişlerdir. Ayrıca her kültürdeki bireye eşit derecede psikolojik danışmanlık yapılması, danışanın koşulsuz kabul edilmesi, danışmanın kültürler arası duyarlı olması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Öğrenciler kültür ve psikolojik danışma arasındaki ilişkiyi kültürün psikolojik sağlık bağlamında önemli bir faktör olduğunu, psikolojik danışmanın yapıtaş olduğunu, kültür ve bireyin iç içe olduğunu, kültürü arka plana atarak psikolojik danışmanlığın yürütülemez olduğunu, psikolojik danışma sürecinin danışanın deneyimlerini anlamayı içermesinden dolayı kültürle iç içe olduğunu, danışanların neye nasıl tepki verdiğinin yaşadığı kültürle ilişkili olduğunu belirtmişlerdir. Bu bulgulara dayanarak kültürün psikolojik danışmada önemli bir yerinin olduğu söylenebilir. Psikolojik danışma insanı ele alan bilim dallarından biri olduğu için danışan kültüründen ayrı düşünülemez (Bektaş, 2006). Öğrenciler çok kültürlü psikolojik danışmanın eğitimdeki ve danışmanlıktaki önemini etkili ve işlevsel bir psikolojik danışma süreci açısından önemli olduğunu, danışan ile terapötik ilişkinin kurulmasında önemli yer tuttuğunu, sürecin sağlıklı ve gerçekçi yürümesini sağladığını, kültürel faktörlerin farkına varmasında oldukça önemli olduğunu, bu faktörleri kendi yaşantısına yansımaları anlamasında önemli olduğunu, danışanlara karşı eşit davranılması açısından önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Bu sonuçlara göre çok kültürlü psikolojik danışmanın hem eğitimde hem psikolojik danışmanlıkta oldukça önemli ve etkili olduğu söylenebilir. Barden ve Greene (2015) çalışmasında çok kültürlü danışma yeterliğine sahip olan danışmanların daha etkili ve verimli danışma hizmeti verebileceğini belirtmiştir. Bu sonuçlar çalışmanın bulgularına paralellik göstermektedir.

Öğrencilerin çok kültürlü psikolojik danışmanlığın, psikolojik danışmanlık sürecinin en etkili öğelerinden biri olan empatinin kurulmasında, danışmanın durumunu daha iyi anlaması açısından sürecin sağlıklı ilerlemesinde, danışanın yetiştiği ortam hakkında bilgi sahibi olmasında, danışanların bireysel farklılıklarını anlamasında ve bu farklılıklara saygı duymasında, danışanın problemine göre çözüm üretmede faydalı olacağını ifade ettikleri

görülmüştür. Işık (2013) tarafından yapılan çalışmada, kültürlerarası danışma yeterliğinin bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutlardan oluştuğu, danışmanın hem bilgi düzeyinin hem de duyarlılığının danışma sürecini etkilediği vurgulanmıştır. Bu bağlamda, katılımcıların kültürel empati, anlayış ve eşitlik vurguları anlamlı bir karşılık bulduğu söylenebilir. Arasaratnam (2011), kültürlerarası iletişim becerilerinin bireyler arası anlayışı ve empatiyi geliştirdiğini, bunun da danışmanlık ilişkisini güçlendirdiğini belirtmiştir. Bu görüş, çalışmada yer alan öğrencilerin kültürlerarası farkındalığın danışmanlık sürecine katkı sağladığı yönündeki değerlendirmeleriyle paralellik gösterdiği söylenebilir. Çok kültürlü psikolojik danışma bir ders olarak PDR programında bulunursa öğrencilerin kendini daha yeterli hissedeceğini, psikolojik danışma sürecinin daha sağlıklı olmasına olanak sağlayacağını, ön yargıları önleyeceğini, bireydeki farklılıkların farkında olmasını sağlayacağını, öğrencilerin kültürlerle ilgili bilgili olmasını sağlayacağını, öğrencilere farklı bakış açıları kazandıracağını, mesleki gelişimin artacağını ifade ettiği tespit edilmiştir. Bu bulgulara göre çok kültürlü psikolojik danışmanın bir ders olarak PDR programında bulunması şart ve oldukça önemli olduğu söylenebilir.

Kırgız öğrenciler çok kültürlü psikolojik danışmanlık deyince farklı kültürden gelen öğrencilere psikolojik danışmanlık yapma, profesyonel ve tüm psikolojik yeterliliğe sahip danışmanın danışmanlık yapması, bireylerin kültürel kimliklerini, değerlerini ve inançlarını dikkate alması, danışanın kültürel değerlere saygı duyma, empati kurması, danışanın kendini rahatça ifade edebileceği ortamın yaratılması gibi düşüncelerin aklına geldiğini belirtmişlerdir.

Öğrenciler kültür ve psikolojik danışma arasındaki ilişkiyi; kültür ve psikolojik danışma iç içedir, kültür dikkate alınarak psikolojik danışmanlık yapılır, bireylerin düşünce ve davranışları büyük ölçüde içinde yaşadıkları kültürden etkilenir, danışman danışanın sorunlarını kültürel bağlamda anlamaya çalışır gibi ifadelerle açıklamışlardır. Bu bulgulardan yola çıkarak yukarıda da belirttiğimiz gibi kültürün psikolojik danışmada önemli rol oynadığını söyleyebiliriz. Öğrenciler çok kültürlü psikolojik danışmanın eğitimdeki ve danışmanlıktaki önemini danışma sürecinde daha verimli sonuçlara ulaşabilmek için, hem eğitimde hem danışmanlıkta bireylerin ihtiyaçlarına daha kapsayıcı bir şekilde yanıt verebilmek için, eğitim

Türk ve Kırgız Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Öğrencilerinin Çok Kültürlü Psikolojik Danışmaya Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

kurumlarında çok kültürlülüğün anlaşılması ve etkili bir şekilde yönetilmesi için, öğrencilerin okul ortamına uyum sağlaması için, öğrencilerin bireysel farklılıklarını anlamada ve uygun destek vermek için, velilerle iletişim kurarak onların okul ortamına daha aktif katılımını sağlamada oldukça önemli olduğunu belirtmişlerdir.

Öğrenciler çok kültürlü psikolojik danışmanın, psikolojik danışmanlık uygulamalarında danışanın ihtiyaçlarını daha iyi anlamada, danışanı kendi kültürel bağlamında değerlendirmede, danışma sürecini daha esnek ve etkili müdahale haline getirmede, empati ve güven ilişkisini güçlendirmede, ön yargıların önlenmesini sağlamada, eşitlik ve adaleti sağlamada faydalı olduğunu belirtmiştir. Ratts ve Greenleaf'e (2017) göre okul ortamında farklı kültürlerdeki öğrencilerin eşit haklara sahip olabilmeleri için okul psikolojik danışmanların çok kültürlü danışma yeterliğine sahip olmaları gerektiğini belirtmiştir. Bu çalışmanın araştırma sonuçlarını desteklediği söylenebilir. Ponterotto, Utsey ve Pedersen (2006), çok kültürlü danışmanlıkta önyargıların farkına varılmasının ve danışmanların kültürel bilinç geliştirmesinin, etkili bir yardım süreci için vazgeçilmez olduğunu ifade etmişlerdir. Bu bulgu, özellikle çalışmamızda öne çıkan empati, koşulsuz kabul ve eşitlik vurgularını desteklemektedir.

Öğrenciler çok kültürlü psikolojik danışmanın bir ders olarak PDR programında bulunmasının, PDR uzmanlarının daha profesyonel davranmalarına yardımcı olacağını belirtmişlerdir. Danışmanlıkta ise esnek ve etkili yaklaşımlar geliştirmesini zorunlu kılacağını ve bunun çok faydalı olacağını ifade etmişlerdir. Kültürel ayrımcılığın azalmasında, öğrenciler farklı kültürlerin değerlerini, inançlarını ve normlarını öğrenmede, kendi kültürel ön yargılarının farkına varmasında, öğrencilerin kültürler arası iletişim becerilerini artırmada çok kültürlü danışmanlığın etkili olacağını ve bir ders olarak bulunmasının oldukça önemli olduğunu ifade ettikleri görülmüştür. Bu sonuçlara dayanarak çok kültürlü psikolojik danışmanın PDR programında bir ders olarak bulunması hem danışman adaylarının meslekteki yeterliliklerinin artırması hem de bireysel ve toplumsal ihtiyaçlara cevap verebilmesi açısından büyük önem taşıdığı söylenebilir. Literatüre bakıldığında da bu sonuçları destekleyen çalışma bulunmuştur. Bu bağlamda Bektaş (2006) araştırmasında Kültüre Duyarlı Psikolojik Danışma dersinin seçmeli ders olarak değil, zorunlu

ders olarak psikolojik danışma lisans ve yüksek lisans programlarına dahil edilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin kültürün danışma sürecindeki belirleyici rolünün farkında olduklarını göstermektedir. Bu doğrultuda danışmanların yalnızca bireysel farkındalıklara değil, danışanın içinde bulunduğu kültürel bağlamda da dikkat etmeleri gerektiği söylenebilir. Öğrenciler çok kültürlü danışmanlık uygulamalarının hem eğitim ortamında hem de profesyonel danışma süreçlerinde kapsayıcı bir yaklaşım sunduğunu belirtmişlerdir. Öğrenciler bu yaklaşımın okul ortamına uyum, ailelerle etkili iletişim, öğrencilerin bireysel ve kültürel ihtiyaçlarına duyarlılık konularında danışmanlara önemli katkılar sağlayacağını ifade etmişlerdir. Bu durum, çok kültürlü danışma anlayışının sadece bireysel seanslarla sınırlı kalmayıp, okul sisteminin tamamında etkili bir rol oynayabileceğini ortaya koymaktadır. Öğrenciler, çok kültürlü psikolojik danışma dersinin PDR lisans programlarında yer almasının mesleki gelişim açısından son derece gerekli olduğunu vurgulamıştır. Bu dersin öğrencilerin farklı kültürleri anlaması, önyargılarını sorgulaması ve danışanlarıyla daha sağlıklı ilişkiler kurabilmesi açısından büyük önem taşıdığı belirtilmiştir. Bu doğrultuda, çok kültürlü danışmanlık eğitiminin programlara sadece seçmeli değil, zorunlu ve uygulamalı biçimde entegre edilmesi gerektiği sonucuna varılabilir. Barden ve Greene (2015), danışman adaylarının çok kültürlü öz yeterlik düzeylerinin, danışma becerilerine olan güvenlerini doğrudan etkilediğini göstermiştir. Bu durum, öğrencilerin mesleki yeterliklerinin artırılmasında çok kültürlü ders içeriklerine olan ihtiyaçlarını dile getirmeleriyle örtüştüğü düşünülebilir.

Sonuç olarak, Türk ve Kırgız öğrenciler arasında, çok kültürlü psikolojik danışmaya yönelik bakış açılarında büyük bir benzerliğin olduğu, aksine bir farklılığın olmadığı söylenebilir. Her iki gruptaki katılımcılar da çok kültürlü psikolojik danışmanlığın; danışanların kültürel kimliklerine duyarlılık gösterilmesi, eşit ve yargısız bir yaklaşım sergilenmesi, kültürel önyargılardan arınmış bir terapötik ilişki kurulması açısından önemli olduğunu belirttiği görülmüştür. Örneğin, hem Türk hem de Kırgız katılımcılar danışanın kendi kültürel bağlamında ele alınmasının danışma sürecini daha etkili kılacağını ifade ettiği tespit edilmiştir. Her iki grupta da “danışmanın kültürel önyargılarının farkında olması”, “danışanın kültürel değerlerine saygı”, “farklı

Türk ve Kırgız Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Öğrencilerinin Çok Kültürlü Psikolojik Danışmaya Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

kültürlere eşit mesafede yaklaşmak” gibi kodlara sıkça rastlanılmıştır. Bu durum, öğrencilerin çok kültürlü psikolojik danışma sürecine ilişkin anlayışlarının benzer temellerde şekillendirdiği söylenebilir. Bu sonuçlar çeşitli faktörlere göre açıklanabilir. Literatüre bakıldığında Türk ve Kırgız kültürlerinin dil, gelenek, aile yapısı ve toplumsal değer açısından benzerlikler gösterdiği söylenebilir. Bu benzerlikler, çok kültürlü psikolojik danışma konusundaki yaklaşımlarında da etkili olabilir. Türkçe ve Kırgızca, Türk dilleri ailesine ait diller olup benzer dil yapılarına sahiptir. Bu da kültürel ve toplumsal anlayışların benzer olmasına yol açabilir. Kültürün temel değerleri, toplumsal normlar ve inançlar açısından benzerlikler, bu toplumların bireylerinin psikolojik danışmanlık konusuna benzer şekilde yaklaşımlarına neden olabilir (Tuğ, 2015). Ayrıca her iki kültürde de yardımseverlik, bireylerin duygusal destek almasını teşvik eden güçlü sosyal bağların bulunduğu düşünülebilir. Bu değerler danışmanlık süreçlerinde empati, anlayış ve iş birliği gibi ortak tutumların ortaya çıkması kolaylaştırabilir. Farklı kültürel geçmişlerden gelen bireyler danışmanlık sürecinde kendilerini ifade etme ve anlaşıldığını hissetme noktasında benzer ihtiyaçlar sergileyebilir. Hem Türk hem de Kırgız toplumu geleneksel olarak aileye, toplumsal değerlere ve bireyler arası saygıya büyük önem verdiği söylenebilir (Doğan ve Rahmatillaeva, 2022). Bu da çok kültürlü psikolojik danışmanın uygulandığı ortamlarda ortak anlayışları pekiştirebilir. Kültürel yakınlık, danışmanlık sürecinde danışanın kültürel kimliği ve değerlerinin daha kolay anlaşılmasına yardımcı olabilir. Kültürel çeşitlilik üzerine eğitim ve bilinçlenme, üniversite düzeyinde daha yaygın hale geldiği söylenebilir. Türk ve Kırgız öğrenciler, çok kültürlü bir toplumda yaşadıkları için, farklı kültürlere yönelik anlayışlarının gelişmesi, benzer bakış açılarına sahip olmalarına neden olabilir. Bunun gibi durumlar Türk ve Kırgız öğrencilerinin psikolojik danışmanlık süreçlerine yaklaşımında farklılık yerine benzerliklerin ön plana çıkmasını sağlamış olabilir.

Öneriler

Elde edilen bulgular ışığında aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

1. Türk ve Kırgız PDR lisansüstü öğrencileri, çok kültürlü psikolojik danışmanlığı tanımlarken kültürel özelliklerin dikkate alınmasını, danışanın değerlerine saygı duyulmasını, önyargısız bir yaklaşım benimsenmesini ve danışanla empatik bir ilişki kurulmasını

vurgulamışlardır. Öğrenciler ayrıca, danışmanın kendi kültürel önyargılarının farkında olması ve her bireye eşit mesafede yaklaşması gerektiğini ifade etmişlerdir. Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda danışmanların, farklı kültürlerden gelen bireylerle çalışırken kültürel duyarlılık ve eşitlik ilkesine dayalı bir yaklaşım geliştirmeleri gerektiği önerilebilir.

2. Danışmanların empati kurma ve kültürel farkındalıklarını artırma becerilerini geliştirmeleri için eğitim süreçlerine kültürel çeşitliliği anlama ve buna dayalı çözüm üretme tekniklerini geliştirmeleri gerektiği önerilebilir.
3. Çok kültürlü psikolojik danışma dersinin müfredatta zorunlu ders olarak yer alması gerektiği önerilebilir. Danışman adaylarının mesleki yeterliliklerini geliştirmede eşit bir temel oluşturacaktır.
4. Psikolojik danışmanlık eğitimi sürecinde, öğrencilerin kültürel farkındalıklarını artırmak amacıyla kültürel farkındalığı destekleyen materyaller kullanılabilir (videolar, makaleler, vaka incelemeleri gibi).
5. Literatürde bu konuda fazla araştırmalara rastlanmadığı için öğrenciler üzerinde daha fazla nicel çalışmaların yapılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Arasaratnam, L. A. (2011). Perception of intercultural communication competence: A study of American and Australian college students. *Journal of Intercultural Communication Research*, 40(3), 149–165.
- Bakioğlu, F. (2017). *Psikolojik danışman adaylarının özyeterlilikleri ile kültüre duyarlılıkları, cinsiyet rolleri ve bilinçli farkındalıkları arasındaki ilişkilerin incelenmesi* (Doktora tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Barden, S. M. ve Greene, J. H. (2015). An investigation of multicultural counseling competence and multicultural counseling self-efficacy for counselors-in-training. *International Journal for the Advancement of Counselling*, 37(1), 41-53.
- Bektaş, Y. (2006). Kültüre duyarlı psikolojik danışma yeterlilikleri ve psikolojik danışman eğitimindeki yeri. *Ege Eğitim Dergisi*, 1(7), 43-59.
- Corey, G. (2001). *Theory and practice of counselling and psychotherapy* (6th ed). Pacific Grove, CA: Brooks/Cole-Thompson Learning.
- Demir, İ. H. (2016). *Okul psikolojik danışmanlarının kültüre duyarlı psikolojik danışma yeterlilikleri ve çok kültürlü kişilik özelliklerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.

Türk ve Kırgız Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Öğrencilerinin Çok Kültürlü Psikolojik Danışmaya Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

- Demirel, Y. (2013). *Psikolojik danışman öz yetkinlik ölçeğinin hazırlanması* (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Doğan, R. ve Rahmatillaeva, D. (2022). Kırgız aile değerleri. *Journal of Analytic Divinity*, 6(1), 164-187.
- Işık, E. (2013). Kültürlerarası danışma yeterliliklerinin yordayıcıları. *Eğitim ve Bilim*, 38(167), 23-36.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2000). *Kültürel psikoloji: Kültür bağlamında insan ve aile*. İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Kağnıcı, D. Y. (2013). Çok kültürlü psikolojik danışma eğitiminin rehberlik ve psikolojik danışmanlık lisans programlarına yerleştirilmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(40), 222-231.
- Kuzgun, Y. (2004). Rehberlik ve psikolojik danışma. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Mocan-Aydın, G. (2000). Western models of counseling and psychotherapy within Turkey: Crossing cultural boundaries. *Counseling Psychologist*, 28, 281-298.
- Oğuz, E. S. (2011). Toplum bilimlerinde kültür kavramı. *Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 2(28), 123-139.
- Özkapu, Y. (2019). Suriyeli çocuklarla çalışan psikolojik danışmanların, kişilik özellikleri ve öz yeterlik algılarının psikolojik sağlamlıkları üzerindeki etkisi (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Patton, M. Q. (2005). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (Çeviri Eds. Butun, M. & Demir, S. B.). Ankara: Pegem Akademi.
- Pedersen, P. B. ve Ivey, A. (1993). *Culture-centered counseling and interviewing skills: A practice guide*. London: Praeger Publishers.
- Pedersen, P. B. (2001). *Multiculturalism and the therapeutic process*. Pacific Grove, CA: Brooks/Cole.
- Ponterotto, J. G., Utsey, S. O. ve Pedersen, P. B. (2006). *Preventing prejudice: A guide for counselors, educators, and parents* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Ratts, M. J. ve Greenleaf, A. T. (2017). Multicultural and social justice counseling competencies: A leadership framework for professional school counselors. *Professional School Counseling*, 21(1b), 1-9.
- Ridley, C. R. (2001). *Overcoming unintentional racism in counseling and therapy: A practitioner's guide to intentional intervention*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Ridley, C. R., Mollen, D., Console, K. ve Yin, C. (2021). Multicultural counseling competence: A construct in search of operationalization. *The Counseling Psychologist*, 49(4), 504-533.
- Sue, D. W. ve Sue, D. (2016). *Counseling the culturally diverse: Theory and Practice* (7th edition).

- Seggie, F. N. ve Bayyurt, Y. (Eds) (2017). *Nitel araştırma yöntem teknik analiz ve yaklaşımları*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tuğ, K. (2015). Kırgızistan’da Türkçe öğrenen öğrencilerin bu dili öğrenme nedenleri ve türklük bilincine karşı farkındalıkları. *Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 4(1), 35-44
- Yeşil, S. (2013). Kültür ve kültürel farklılıklar liderlik açısından teorik bir değerlendirme. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(44), 52-81.
- Yeşilyaprak, B. (2011). *Eğitimde rehberlik hizmetleri* (10. basım). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yin, R. K. (2014). *Case study research design and methods* (5th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.

Etik Beyan

“Türk ve Kırgız Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Öğrencilerinin Çok Kültürlü Psikolojik Danışmaya Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi” başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel kurallara, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir. Gerekli olan etik kurul izinleri Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu’nun 06/02/2025 tarih ve 44/06 sayılı toplantısında alınmıştır.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Bu araştırmaya Ainazym MAİRAMBEK KYZY %65 oranında, Doç. Dr. Muhammet Ü. ÖZTABAK ise %35 oranında katkı vermiştir.

Çatışma Beyanı

Araştırmalarla ilgili diğer kişi ya da kurumlarla yaşanabilecek çıkar çatışması yoktur.

EXTENDED ABSTRACT

The aim of this study is to examine the views of Turkish and Kyrgyz guidance and psychological counseling students on multicultural counseling.

Türk ve Kırgız Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Öğrencilerinin Çok Kültürlü Psikolojik Danışmaya Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

To achieve this objective, the study seeks to answer the following questions: What are the views of Turkish students on multicultural counseling, What are the views of Kyrgyz students on multicultural counseling, What are the similarities and differences in perspectives on multicultural counseling between Turkish and Kyrgyz students. In this study, a case study design, one of the qualitative research methods, was used. Since the research aims to explore the views of Turkish and Kyrgyz graduate students in guidance and psychological counseling on multicultural counseling in depth and to present this phenomenon within its real context or framework, it was conducted as a case study. The study group consisted of 16 graduate students enrolled in guidance and psychological counseling programs in Turkey and Kyrgyzstan during the 2024-2025 academic year. The easily accessible sampling method was used in determining the study group, as there was no specific list of the target population or it was difficult to reach individuals. A semi-structured interview form was used as the data collection tool. The form included a total of five open-ended questions aimed at determining the views of Turkish and Kyrgyz graduate students in guidance and psychological counseling on multicultural counseling. The research data were collected through face-to-face and online interviews, each lasting approximately 20 minutes, using the interview form developed by the researchers. Audio recordings of the interviews were taken and transcribed into written text. Before the interviews, participants were informed that their responses would be used solely for scientific research purposes and that their identities would be kept confidential. The interviews were conducted on a voluntary basis. The data of the study were analyzed using the content analysis method. Content analysis requires a closer examination of the obtained data and the identification of concepts and themes that explain them. The collected data were classified and organized in a meaningful and logical manner. The structured data were supported by direct quotations from the participants' statements where necessary. Additionally, to ensure reliability, excerpts from student responses that could serve as examples for each question were included. These quotations were presented using coded identifiers for the students (S1, S2, S3, ... S16). According to the findings of the study, the majority of students stated that when they think of multicultural counseling, they associate it with conducting the counseling

process by considering cultural characteristics. Another finding revealed that students explained the relationship between culture and psychological counseling with statements such as: Culture and psychological counseling are intertwined, Counseling should be conducted with cultural considerations, Individuals' thoughts and behaviors are largely influenced by the culture they live in, and Counselors should strive to understand clients' problems within a cultural context. Another finding indicated that students emphasized the importance of multicultural counseling in education and counseling for achieving more effective outcomes in the counseling process, responding more inclusively to individuals' needs in both education and counseling, understanding and effectively managing multiculturalism in educational institutions, helping students adapt to the school environment, understanding students' individual differences and providing appropriate support, and facilitating communication with parents to encourage their active participation in the school environment. Another result showed that students found multicultural counseling beneficial in psychological counseling practices for better understanding clients' needs, evaluating clients within their cultural contexts, making the counseling process more flexible and effective, strengthening empathy and trust, preventing prejudices, and ensuring equality and fairness. Additionally, students expressed that multicultural counseling should be included as a course in the Guidance and Psychological Counseling (PDR) program, as it plays a significant role in the professional development of counselors, necessitates the development of flexible and effective counseling approaches, reduces cultural discrimination, helps students learn about the values, beliefs, and norms of different cultures, raises awareness of their own cultural biases, and enhances intercultural communication skills. Based on the findings, the following recommendations were made: Psychological counseling processes should consider cultural factors, Counselors should develop an approach based on cultural sensitivity and the principle of equality when working with individuals from different cultural backgrounds, Training programs should include techniques for understanding cultural diversity and generating solutions accordingly to improve counselors' ability to empathize and enhance cultural awareness. The multicultural counseling course should be included in the curriculum as a mandatory course, as it can help establish an

Türk ve Kırgız Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Öğrencilerinin Çok Kültürlü Psikolojik Danışmaya Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

equal foundation for developing professional competencies among counseling candidates. Practical training should be added in addition to theoretical knowledge (e.g., cultural simulation exercises, case analyses). Materials that support cultural awareness should be utilized (e.g., videos, articles, case studies). Since there is limited research in the literature on this subject, more comparative analyses should be conducted.